

Poikkeaminen luonnonsuojelulain 70 §:n mukaisesta rauhoitettujen eläinten rauhoitus-säännöksistä ja 78 §:n mukaisesta Euroopan Unionin tiukkaa suojelua edellyttävien eliölajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelusta korpikolvan osalta

Hakija

Metsähallitus
Luontopalvelut
Sampsa Malmberg
sampsamalmberg@metsa.fi

Hakemus

Metsähallitus Luontopalvelut hakee lupaa poiketa eräiden EU:n luontodirektiivin liitteissä mainittujen rauhoitettujen kovakuoriaislajien rauhoitusmääräyksistä Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen toimialueella lajien tunnettujen esiintymien nykytilan tarkastamiseksi sekä uusien esiintymien kartoittamiseksi. Tietoja tarvitaan vuonna 2025 koittavaa direktiiviraportointia varten. Lupaa haetaan suoraan etsintään sekä näytteenottoon ja ikkunapyydysten käyttöön tarvittaessa.

Hakemus koskee seuraavia lajeja:
korpikolva (*Pytho kolwensis*)
haavansahajumi (*Xyletinus tremulicola*)
lahokapo (*Boros schneideri*)
korukeräpalloka (*Agathidium pulchellum*)
kaskikeiju (*Phryganophilus ruficollis*)
mustatattiainen (*Oxyporus mannerheimii*)
mäntyhuppukuoriainen (*Stephanopachys substriatus*)
havuhuppukuoriainen (*Stephanopachys linearis*)

Lupaa haetaan ajalle 1.4.2024-31.12.2024 seuraaville Metsähallituksen työntekijöille: Sampsa Malmberg ja Seppo Karjalainen. Mikäli luvan piiriin tulee tarve lisätä myöhemmin myös joku toinen Metsähallituksen työntekijä tai Metsähallituksen työhön valitsema konsultti, heidän nimensä ilmoitetaan ELY-keskukselle.

Suorat etsinnät sekä mahdolliset pyydyspyynnit tehdään kyseisten lajiryhmien asiantuntijoiden toimesta ja vaarantamatta inventoitavien lajien ja muiden lajien populaatioiden säilymistä alueella. Suorassa etsinnässä lajien yksilöt pyritään aina ensisijaisesti tunnistamaan maastossa ja näytteitä otetaan vain lajinmäärityksen niin vaatiessa, ei koskaan turhaan. Mahdolliset otetut näytteet ja pyydyksiin kuolleet yksilöt toimitetaan julkisiin tieteilisiin kokoelmiin säilytettäväksi.

Ikkunapyydysten käyttö voi olla tarpeen monissa tilanteissa, esimerkiksi jos lajin inventointi ei onnistu muuten. Lisäksi ikkunapyydyksissä tietoa on tarkoitus kerryttää samalla muistakin huomionarvoisista kovakuoriaislajeista kuin vain direktiivilajeista. Pyydykset varustetaan aina yhteystiedoin.

Kertynyt tieto tallennetaan Metsähallituksen ylläpitämään LajiGIS-järjestelmään.

Hakijan antamat lisätiedot luontodirektiivin IV-liitteen lajien kartoituksesta

Käytettävät korpikolvan inventointimenetelmät:

-pyyntiä/pyydyksiä ei käytetä, vain suoraa etsintää
-näytteitä ei oteta eikä yksilöitä tapeta, mutta yksilöitä häiritään hieman ja lajin elinympäristöön kajotaan vähäisissä määrin
-inventointimenetelmänä on toukkien suora etsintä kaatuneiden kuusten kuoren alta seuraavalla tavalla:

1) Etsitään lajille sopivia kaatuneita, muutaman vuoden maassa maanneita kuusia ja sopivaksi arvioidun puun kuorta raotetaan n. 1–3 A4-arkin kokoiselta alueelta (= noin 2–6 % rungon kokonaispinta-alasta) puukon tai retkikirveen avulla. Periaate on lisäksi, että vain harvoin alueella oleviin korpikolvalle sopiviin puihin kajotaan ollenkaan.

2) Mahdolliset kuoren alta tavattavat korpikolvan toukat tunnistetaan paikan päällä tai mahdollisesti dokumentoidaan valokuvaamalla, toukkiin ei yleensä edes kosketa, toukat jäävät aina henkiin, paitsi jos puukolla kuorta avatessa on sattumalta viilletty suoraan toukkaan (hyvin epätodennäköistä).

3) Avattu kuori asetetaan tarkasti takaisin paikoilleen ja sen pysyminen tukevasti paikoillaan vielä useiden vuosien ajan varmistetaan esim. poraamalla kuoren läpi puuhun muutama läpimitaltaan n. 0,5 cm reikä, joihin nakutetaan pienet puutapit.

4) Kirjataan havainnon tiedot (korpikolvan toukkien lkm. / avattu pinta-ala, puun tarkat tiedot, koordinaatit 1 m tarkkuudella).

5) Arvioidaan esiintymän kehityssuunta ja mahdollinen toimenpidetarve esiintymän säilymisen tukemiseksi (kuusimaapuiden jatkumon säilymiseksi alueella).

Käytettävät kaskikeijun inventointimenetelmät:

-pyyntiä/pyydyksiä ei käytetä tällä kertaa, vain suoraa etsintää
-näytteitä saatetaan ottaa muista kehitysvaiheista kuin aikuisista tai yksilöitä saatetaan häiritä ja lajin elinympäristöön kajotaan vähäisissä määrin
-inventointimenetelmänä on suora etsintä sopivan pehmeiden maapuiden kuoren alta puuaineesta, tarkalleen seuraavalla tavalla:

1) Etsitään lajiin sopivia soikeita lentoreikiä pehmeiksi käyneistä maapuista (kuusi, koivu, ehkä myös mänty ja haapa) tai lajille potentiaalisia hopeakääpäisiä maapuita ja avataan kuorta ja sen alla olevaa puuainesta puukolla lentoreikien kohdalla aikuisten, tarkempien syömäjälkitodisteiden, koteloiden, toukkien tai kuolleiden aikuisten fragmenttien löytämiseksi n. 1–3 A4-arkin kokoiselta alueelta. Lisäksi hopeakääpäisiä puita saatetaan tutkia satunnaisistakin kohdista samalla tavalla. Periaatteena on, että vain harvoin maapuihin kosketaan ollenkaan.

2) Aikuiset kyetään tunnistamaan ja vapauttaman paikan päällä elävinä (eivät siis kuole), mutta koteloita, toukkia ja puussa olevia syömäjälkiä eli pieniä (alle 10 cm) puunkappaleita voidaan joutua ottamaan näytteeksi, sillä niiden tunnistaminen paikan päällä voi olla epävarmaa, ts. muuta tapaa havainnon varmistamiseksi ei ole. Lisäksi jo puun sisään kuolleiden aikuisten fragmentteja voidaan ottaa. Mahdolliset näytteeksi otetut toukat tai kotelot siis kuolevat. Näytteitä otetaan kuitenkin korkeintaan 1 näyte per tutkittu puu, ja kun varma tai todennäköinen kaskikeijuhavainto on yhdeltä kohdealueelta saatu, niin inventointi keskeytetään.

3) Irrotetut puunpalaset ja kuori asetetaan mahdollisimman hyvin paikoilleen kiinnittäen kuori tukevasti takaisin, esim. puutapeilla.

Päätös ja lupaehdot

Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) myöntää hakijalle luonnonsuojelulain (9/2023) 83 §:n nojalla luvan hakemuksen mukaiseen kovakuoriaislajiston suoraan etsintään ja näytteenottoon sekä tarvittaessa ikkunapyydysten käyttöön Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen toimialueella seuraavin ehdoin:

1. Lupa on voimassa 31.12.2024 asti.
2. Ensisijainen inventointimenetelmä tulee olla yksilöiden suora etsintä. Suorassa etsinnässä yksilöt vapautetaan takaisin kiinniottopaikalleen mahdollisimman nopeasti tunnistamisen jälkeen.
3. Luonnonsuojelualueilla tulee toimia niitä koskevien rauhoitusmääräysten mukaisesti. Tarpeen mukaan tulee hakea erillinen lupa suojelualueiden rauhoitusmääräyksistä poikkeamiseen.
4. Luvan nojalla saa tappaa ja pyydystää hakemuksessa mainittuja kovakuoriaisia lajinmääritystä varten. Näytteitä saa kuitenkin kerätä vain silloin ja siinä määrin, kuin se on lajinmäärityksen kannalta ehdottoman välttämätöntä. Ikkunapyydyksiä saa käyttää tilanteissa, jossa inventointi ei muuten onnistu tai ikkunapyydysten käyttö on perusteltua muista syistä.
5. Kaskikeijun etsintä lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkaa heikentävällä tai hävittävällä tavalla puun sisältä on kielletty Kontiolahdella, Kolvananuuron Pahakalliolla.
6. Kaskikeijunäytteitä saa ottaa korkeintaan 1 näyte per tutkittu puu, ja kun varma tai todennäköinen kaskikeijuhavainto on yhdeltä kohdealueelta saatu, niin inventointi tämän lajin osalta keskeytetään inventointikohteella.
7. Korpikolvan tunnetuilla esiintymispaikoilla olevien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen (1. ja 2. lahoasteen kuuset) heikentäminen on sallittu kuusen kuorta raottamalla. Kuori on laitettava tarkasti takaisin paikoilleen inventoinnin jälkeen ja tarpeen mukaan kiinnitettävä puutapeilla.
8. Toiminta ei saa vaarantaa inventoitavien lajien tai muiden lajien populaatioiden säilymistä tutkimusalueilla.
9. Pyydyksiin on merkittävä selkeästi luvanhaltijan yhteyshenkilön yhteystiedot ja merkintä luvan voimassaoloajasta.
10. Otetut näytteet ja pyydyksiin kuolleet yksilöt rauhoitetuista, uhanalaisista ja erityisesti suojeltavista lajeista tulee lajinmäärityksen jälkeen toimittaa julkisiin tieteellisiin kokoelmiin säilytettäväksi.
11. Luvanhaltija vastaa tarvittavasta yhteydenpidosta maanomistajiin.
12. Kartoituksessa tehdyt havainnot rauhoitetuista, uhanalaisista ja erityisesti suojeltavista kovakuoriaislajeista tulee tallentaa LajiGIS-tietojärjestelmään.
13. Tätä lupaa saavat käyttää hakemuksessa luetellut henkilöt. Mikäli luvan mukaisiin toimenpiteisiin osallistuu muita kuin lupapäätöksessä mainittuja henkilöitä, luvanhakijan tulee ilmoittaa toimenpiteisiin osallistuvien muiden henkilöiden nimet etukäteen ennen luvanmukaisiin toimenpiteisiin ryhtymistä Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle sähköposti-osoitteeseen: kirjaamo.pohjois-karjala@ely-keskus.fi, viitteeksi POKELY/141/2024. Luvan hakijan on valvottava, että luvan käyttöön oikeutetut henkilöt noudattavat luvan ehtoja.
14. ELY-keskus voi peruuttaa osittain tai kokonaan tämän luvan, mikäli luvan edellytykset eivät enää täyty tai käytössä ilmenee väärinkäytöksiä.
15. Lupa tai sen jäljennös on oltava mukana tutkimuspaikalla liikuttaessa (esimerkiksi mobiililaitteessa), jotta se voidaan esittää pyydettyäessä.
16. Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle on toimitettava raportti luvan käytöstä viimeistään 31.3.2025. Raportista tulee ilmetä pyyntimenetelmät ja perusteet niiden käytölle,

tutkimuspaikkojen sijainti ja niillä tavatut huomionarvoiset lajit. Raportti toimitetaan osoitteeseen kirjaamo.pohjois-karjala@ely-keskus.fi, viitteeksi POKELY/141/2024.

Perustelut

Kaikki hakemuksessa mainitut kovakuoriaiset ovat luonnonsuojelulain 69 §:n perusteella luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) 6 §:n nojalla koko maassa rauhoitettuja eläinlajeja. Rauhoitettuihin lajeihin kuuluvien yksilöiden tahallinen tappaminen tai pyydystäminen sekä yksilöiden eri kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen ja häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänkierron kannalta tärkeillä paikoilla, on luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan kielletty.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan ELY-keskus voi myöntää luvan poiketa 70 §:ssä säädetystä eläinlajin rauhoituksesta, mikäli poikkeaminen ei haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämistä tai saavuttamista. Luonnonsuojelulain 3 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan eliölajin suotuisalla suojelutasolla tarkoitetaan sitä, että laji pystyy pitkällä aikavälillä säilymään elinvoimaisena luontaisissa elinympäristöissään.

Viimeisimmän uhanlaisuusluokituksen mukaan korpikolva, haavansahajumi, lahokapo, korukeräpallokas ja kaskikeiju ovat vaarantuneita, mänty- ja havuhuppukuoriaiset ovat silmälläpidettäviä ja mustatattiainen on luokiteltu elinvoimaiseksi lajiksi. Vuoden 2019 lajiraportoinnissa EU:n komissiolle mustatattiaisen kokonaisarvio oli xx, joka tarkoittaa, että suojelutaso ei ole tiedossa ja se on jätetty arvioimatta. Muiden hakemuksessa mukana olevien lajien kohdalla kokonaisarvio oli U1x, joka tarkoittaa, että suojelutaso on epäsuotuisa ja riittämätön eikä kannan kehityssuunnasta ole tietoa.

Luonnonsuojelulain esitöiden mukaan selkärangattomiin kuuluvan eläinlajin rauhoittaminen ja sen mahdollinen alueellinen kohdentuminen perustuu ajantasaiseen tutkimus- ja seurantatietoon. Tämän hakemuksen mukainen toiminta tuottaa lain esitöiden tarkoittamaa, eliölajien rauhoituksen perusteeksi tarvittavaa ajantasaista tietoa. Suorat etsinnät sekä mahdolliset pyydyspyynnit tehdään kyseisten lajiryhmien asiantuntijoiden toimesta. Suorassa etsinnässä lajien yksilöt on ensisijaisesti pyrittävä tunnistamaan maastossa ja näytteitä otetaan vain lajinmäärityksen niin vaatiessa, ei koskaan turhaan. Suorassa etsinnässä pyydystetyt yksilöt vapautetaan välittömästi tunnistamisen jälkeen, jolloin rauhoitetuille eläimille aiheutuva häirintää jää mahdollisimman pieneksi.

Lupaa hakevat henkilöt ovat kokeneita alan asiantuntijoita, jotka ovat perillä lajien ekologiasta ja osaavat näin kohdentaa tutkimuksen oikean tyyppiseen elinympäristöön, jolloin etsinnästä mahdollisesti aiheutuvat tuhot muiden lajien elinympäristöille jäävät pieneksi. ELY-keskuksen katsoo, että hakemuksen mukaisista toimenpiteistä lupapäätöksessä mainituin ehdoin toteutettuna ei ole haittaa kyseisten lajien suotuisan suojelutason saavuttamiselle.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan ELY-keskus voi myöntää poikkeamisen 78 §:n tiukkaa suojelua edellyttävien lajien osalta mikäli 1) muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole ja 2) jokin luonnonsuojelulain 83 §:n 3 momentin kohdista 1-4 täyttyy. Hakemuksessa olevista lajeista korpikolva ja kaskikeiju ovat tiukkaa suojelua edellyttäviä lajeja.

1) Muun tyydyttävän ratkaisun puuttuminen.

Hakijan kuvaama korpikolvan inventointimenetelmä on yhdenmukainen Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt -julkaisussa (Suomen ympäristö 1/2017) olevan inventointimenetelmän kanssa. Inventointi eli kuusen kuoren raottaminen heikentää lajin elinympäristöä ja häiritsee yksilöitä. Lajin lisääntymispaikaksi tulkitaan esiintymispaikan kaikki metsäalueen kuorelliset 1. ja 2. lahoasteen kuuset. Lajin lisääntymispaikka on myös lajin levähdyspaikka, koska toukkien ja aikuisten elinympäristövaatimukset ovat samat. Inventointi ei edellytä näytteiden keräämistä, koska asiantuntija voi erottaa toukat muista kolvalajeista mm. perälisäkkeen muodon perusteella. Inventointi ei hävitä lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, mutta voi aiheuttaa niiden heikentymistä yksittäisten puunrunkojen osalta. Lajin esiintymistä ei kuitenkaan voi luotettavasti tehdä kaivoamalla sen lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin. Inventoinnissa on tarve kajota vain harvoin selvityskohteella oleviin korpikolvalle sopiviin puihin.

Hakijan kuvaama kaskikeijun inventointimenetelmä on yhdenmukainen Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt -julkaisussa (Suomen ympäristö 1/2017) olevan inventointimenetelmän kanssa. Julkaisun mukaan toukkien, niiden käytävien ja koteloiden kaivaminen esiin puun sisältä on lisääntymispaikkaa tuhoavaa, eikä siksi sallittua inventointimenetelmänä tunnetuissa esiintymissä. Luonnonsuojelulain esitöiden mukaan lajin koko elinympäristö ei voi olla sen lisääntymisaluetta vaan ainoastaan lajin lisääntymiselle elintärkeä osa elinympäristöä.

Pohjois-Karjalasta on tiedossa yksi tunnettu kaskikeijuesiintymä Kontiolahdella Kolvananuuron pohjoisosassa olevan Pahakallion länsireunalla. Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt -julkaisun mukaisesti ELY-keskus ei anna lupaa kaskikeijun lisääntymis- ja levähdyspaikkaa heikentävään ja hävittävään inventointiin Kontiolahdella Kolvananuuron Pahakalliolla.

Lisääntymis- ja levähdyspaikaksi kohde voidaan tulkita varmuudella vasta silloin, kun lajista on tehty luotettava lajihavainto ja kohde täyttää lisääntymis- ja levähdyspaikan muut tuntomerkit. Kaskikeijun esiintymispaikalla lisääntymispaikoiksi voidaan tulkita lahot maapuut ja pötkelöt (4. lahoaste) sekä levähdyspaikoiksi kääpäiset lahoppuut. Näin ollen lajin toukkia ja koteloita voi etsiä ja kerätä lupaehtojen mukaisesti muulta, kuin tunnetulta esiintymispaikalta Pahakalliolta. Kaskikeijun etsinnässä inventointi lopetetaan tutkimuskohteelta, kun varma tai todennäköinen kaskikeijuhavainto on tehty. Kaskikeijunäytteitä otetaan korkeintaan yksi kappale kustakin tutkitusta puusta.

Euroopan Unionin komission edellyttämä luontodirektiivin toimeenpanoa koskeva raportointi pitää sisällään arvioinnin lajien suojelutasosta. Nyt kerättäviä tietoja tullaan käyttämään vuonna 2025 tehtävää raportointia varten. Tietämys esiintymien nykytilasta ei ole ajantasalla. Inventoinnin tarkoituksena on päivittää esiintymien nykytilan tiedot ja kartoittaa uusia esiintymiä. Tiukkaa suojelua edellyttävän korpikolvan tunnetuilla lisääntymis- ja levähdyspaikoilla inventointi voidaan tehdä vain sopivien kuusten kuorta raottamalla, joka mahdollisesti heikentää lisääntymis- ja levähdyspaikkaa. Korpikolvan kohdalla muuta tyydyttävää ratkaisua toukkien inventointiin ei kuitenkaan ole. Korpikolvan ja kaskikeijun kohdalla suora etsintä ja pyydystäminen ovat ainoita luotettavaan havainnointiin käytettävissä olevia menetelmiä, joten lajikartoitukseen ei ELY-keskuksen näkemyksen mukaan ole muuta vaihtoehtoja tyydyttävää ratkaisua.

2) Luonnonsuojelulain 83 §:n 3 momentin 4 kohta täyttyy.

Luonnonsuojelulain 83 §:n 3 momentin 4 kohdan mukaan poikkeus voidaan myöntää tiukkaa suojelua edellyttävälle lajeille, jos se on tarpeen eliölajien tutkimus-, koulutus-, uudelleensijoittamis- ja uudelleenistutustarkoituksessa. Hakemuksen mukainen toiminta on kyseisiin lajeihin kohdistuvaa tutkimustyötä, jonka tarkoituksena on kyseisten lajien suojelua edistävän tiedon tuottaminen. Inventointi on tarkoitus toteuttaa vaarantamatta inventoitavien ja muiden lajien populaatioiden säilymistä alueella.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 3, 69, 70, 78 ja 83 §
Luonnonsuojeluasetus (1066/2023) 6 §
Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §
Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2024 (1215/2023)

Päätöksen voimaantulo

Päätöksen mukaisiin toimenpiteisiin saa ryhtyä luvan saavutettua lainvoiman muutoksenhakuajan ja mahdollisen muutoksenhaun jälkeen.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä, päätös on annettu tiedoksi sähköpostitse.

Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt luonnonsuojeluasiantuntija Ville Vuorio ja ratkaissut yksikön päällikkö Sirkka Hakalisto.

Liitteet Valitusosoitus

Tiedoksi Ympäristöministeriö, kirjaamo.ym@gov.fi
Suomen ympäristökeskus, kirjaamo@syke.fi
Pohjois-Karjalan luonnonsuojelupiiri, pohjois-karjala@sll.fi

Suoritemaksutta. Luonnonsuojelua edistävään tutkimustarkoitukseen myönnettävät poikkeukset ja luvat ovat maksuttomia.